

PERŽVALGA.

— „Varpas“ ragina tautiečius paaukauti pinigėlių pastatymui paminklo be pašio dirbusiam ir padėjusiam savo spēkas ant tėvynės labo a. a. Dr. Vincui Kudirkai. Draugystė „Žiburėlis“ tam veikalui aukauja 50 rublių. Vienas lietuvis aukauja kapo aptvėrimui geležinį aptvarą. „Vienybės“ redakcija aukauja \$5,00 ir atidaro fondą priėmimui aukų nuo tautiečių Amerikoje, ir tikisi, kad tautiečiai nepasigailės cento paminklui tojo mūsų tautos žibintuvo.

— Judosystė Lietuvoje perėina rubežius net. Negana kad skundžia žandarams už lietuviszkas knygas kaimynai arba piktumą turinti, bet ir net tėvai savo vaikus. Teip Baltrus Baltusis iš Gerulių, Griszka būdžio valsečiaus, apskundė savo tikrą sunų, Motiejų, apie kurį skaitytojai pirmesniame laike yra gana daug patyrę.

— Dainininkų Draugystė Tilžėje švęs vasarinę šventę, 24 Berželio, Szaulių dainę su koncertu, dainoms, teatru ir nudeginimu margų ugnių.

— „Kurėjas“ iszeinantis Chicagoje su 19 num. jau užbaigė savo gyvenimą. Gaila!

— P. G. P. Jolcan per „Lietuvą“ pranesza, kad pietinėje Aprikoje esą apie 900 lietuvių. 150 lietuvių kariaujanti kartu su burais priesz anglus. Anglų kariaunoi esąs lietuvis apicieras, Jurgis Paliszeitis iš Kauno gub.

— „Lietuva“ pranesza, kad Chicagoje tapė užtvirtinta Sto. Pranciszkaus draugystė, kurios įkurtojais yra Goldstein ir Wolf, žydai, ir McCarkle — airisziis. — Dėl giszefto zydelei nesibijo nei katalikiszku šventųjų.

— Pittstone, 17 d. Berželio kun. bažnyčioje užsakė katalikiszko klubo susirinkimą, ant kurio susirinko tiktai 12 anarių, ir kada reikėjo dėti

pinigus ant apskundimo „Vienybės“, ir tie patys iszkriko. Kol buvo alaus, tol buvo ir sąnarių („Katalikas“ paduoda 73), bet szliupiniams pagrasinus, kad visas kliubas gal nukakti ant Green Island, sąnariai ir alaus atsinorėjo ir iszkriko kaip žydo bitės. Iszsi blaivę suprato, kad tapė užvesti ant pikto kelio.

— Musų parodą Paryžiuje, kiek patyrėme, keta aplankyti kun. Kaulakis iš Philadelphia, Pa. ir kun. Szedvydis iš Pittston, Pa.

Isz Lietuvos.

Joniskėlis. (Panevežio pav.). 13 d. Kovo mėn. szuo įkando 18 metų mergaitę Oną Jakuszkaiczią iš Pamažupio sodžiaus. Tą paczią dieną mergaitę atvezė pas daktarą; daktaras apžiurėjęs žaizdas iszdegino jas ir liepė vežti mergaitę į Varszavą. Nepasiturintiems mergaitės tėvams negalint iszpildyti daktaro paliepimą, vienam geram žmogui atėjo galvon padaryti rinkliavą tai mergaitėi ant kelionės. Per vieną dieną surinkta 41 rub. 15 kap. Davė, kiek kas galėjo: davė ponai ir kunigai, bet kas svarbiausia, davė bernai ir mergaitės — kiekvienas vargdienis dagirdęs apie rinkliavą neszė savo naszlės skatiką. 16 Kovo iszvezė mergaitę du jos broliai ir vienas senelis į Panevėžį ant vagzalo: turtingesni kaimynai davė savo arklius.

Musų keliauninkams į Panevėžį atvykusiems, „ponai ir ponios“ ėmė aiszkinti, kad jie bereikalo nori Varszavą pasiekti, nės esąs Vadaktuose netoli Panevežio dvarponis Juozapas Bytautas, puikiai gydąs nuo pagedimo. Musų žmoneliai nepirko jau bilietų ir tiesiai nusidangino į Vadaktus. Ten dar nuėjo pas kunigėlį pasiteirauti (prie to dvaro yra koplycia su kuni-

gu). Kunigėlis ėmė tuoj klausti ar opos (žaizdos) iszdegintos ir pasakė, kad tai bereikalo padaryta ir kad į Varszavą nėra ko važiuoti, nės ten tik nuo kralikų įziepija ir jokių vaistų neduoda; reikią tik gerai pasimelsti, ant miszių duoti, ant koplyczios sziek tiek druti ir prie dvarponio kreipties vaistų.

Žmonės kunigėliui paaukavo ant miszių 3 rub. ant koplyczios 90 kap., avių arkliams nupirko nuo kunigo už 85 kap.

Dvarponis už vaistus nieko nepaėmęs, davė 3 maiszelius nuo tabako pripiltus kokiomis grustomis žolėmis, kurias liepė mergaitėi ant tuszczios szirdies gerti kasdien per 5 ar 6 dienas.

Ta nelaiminga iszgerus tų zolių vemia baisiai kiekvieną sykį.

Iszgaiszinę ant kelionės 15 rub. pargrįžo vargszai namon.

Dagirdęs apie tokį žmonių apgavimą vienas kaimynas užėjęs pas Jakuszkaicziąs tėvą prikabinėjo vežti Oną į Varszavą, tėvai nės klausyties nenorėjo. „Kam, sako, turi mūsų giltinė įieszkoti ant vieszkelių, ar ji jos namie nesuras?! Mes, sako, turime kunigus ir tie mums sako teisybę, o ne szejp ponai. Jeigu anas kunigėlis pasakė, kad pagis nuo ano daktaro liekarstų, tai ir pagis“. Susirinkusios bobos teipgi pridėjo savo patarimą: „jeigu jau žmonės sumetė ant kelionės į Varszavą, tai nuvažiuosime į Vilnių per Sekmines, tada atlaidai — geriau įmacyzs“...

Ar iszgis ta mergaitė, sunku yra spėti; jeigu daktarui pasisekė gerai iszdeginti opas (žaizdas) ir nuodai nebuvo dar spēję pasklisti toliaus į kraują, tai iszgis; o jeigu ne, tai ir szimtas tokių apgavikų, kaip ponas Juozas Bytautas su visais savo vaistais ar tai trintų zolių, ar variu, ar mojukaiis, nieko ne veiks, gal tik greičiaus pribaugti ligonę visisz-

kai sugadindami jos vidurius. Ikiszjōl dar visoj pasaulėj, nebuvo tokio daktaro, kurs iszgydytų su vaistais žmogų ar gyvuolį su pagedimo nuodais užkrėstą, viena tik pagelba cziepijimas, ir tai gali atlikti tik tam tikrai įtaisytose vietose Varszavoj, Petropilyj, Vilniuj ir dar keliuose didesniuose miestuose. Apie tai žino kiekvienas nors sziek tiek apszviestas žmogus, teip-pat ir, kiekvienas, kuriam teko skaityti apie tai „Ukininke“ ir atskirai iszėjusioj knygutėj’.

Tasai atsitikimas mums aiszkiai parodo, kaip tuli vadovai aptemdin musų vargdienių protą ir isz to traukia sau pelną atimdami nuo prasziokėlio sunkiai uždirbtą skatiką.

Kada-gi mes, broliai susiprasime!

Saugokimės broliai, lietuviai visokių apgavikų, kas jie nebutų, ar tai ponai, ar kunigai, ar valdzios tarnai ar sziaip prasti žmoneliai!! O kad pazinti juos, reikia kuodaugiau siai szviesos ir mokslo! Todėl-gi įieszkokime tuodviejų brangių dėl musų daiktų, kur ir kaip tik įmanydamj, nesigailėkime ant to pinigų, nės pinigai ant to padėti szimteriopą mums naudą atnesz; teip-gi guodokime ir ginkime nuo prieszų visus tuos, kurie nesza mums szviesą ir mokslą!!! *Spražilas.*

Liėpojus. 30 d. Balandžio. Rytųj pirma Geguzės darbininkų šventė. Kas bus rytoj paskiaus paraszysiu, bet kad žada kas buti, tai matyt isz darbavimosi.

Lietuviai saldžiai miega ir dėlto apie jų krutejimą nieko sziuom kartu negalio praneszti. Kas kita žandarai — tie nesnaudžia: kas naktį jie drauge su miesto policija daro kratas ir ką nors į kalinių uždaro. Kiek isz viso uždarytų, sunku pasakyti, bet galima

spėti kad daug, nes neb'uz tenk ir vietų kalinyje. Suimtiejie visi latviai, tarp tų dvj mergaiti ir du jauni vaikinai, Szkuberis ir Makenas suimti anot žodžių policijos „teip sau dėl visko“. Aresztus veda garsus lietuvių persekiotojis žandaras Vonsiackis, neseniai į Liepojų atsikraustęs.

Girdėjome, kad Beleckiui studentui Rygos Politechnikos apgarsintas caro nusprendimas iszvažiuoti ant apsigyvenimo į Vologdos rėdybą ant trejų metų, Ambrazaicziui iszvažiuoti isz Latvijos ant dvejų metų, o koks nusprendimas Miszeikai, ilgiausiai kalinyje sėdėjusiam, nežinia nes tas rodos bene spruko tik į užru-bezių. S. ja.

[Isz „Ukininko“.]

Politiszkos žinios

Amėrika. Nuo Pilipinų salų sugrižęs gen. Otis, Washington iszkilmingai tapė priimtas ir McKinley padėkavojo jam už didžius darbus dėl šalies labo. Otis, kad padauginti tuos darbus, pasakoja apie pilipiniečius visokius nebutus daiktus ir sena jo pasaka, kad maisztai veik ant galo, o tuomi tarpu naujai nusiūstoji komisija į Pilipinus pranesza, kad be 200,000 kareivių maisztininkų nebus galima įveikti. Priesz amerikonus yra daugiaus sukilusių gyventojų negu buvo priesz ispanus.

Susimusimų vėl buvę ke-liolika; pilipiniečiai iszmoko geresnio budo vedimo karės; jie kaip ir burai įveda amerikonus į slaistas ir paskui isz užpakalio užpuola. Amerikoni sugavę 3 pilipiniečių genarolus Macabulus, Hizon ir Cavestany.

Pietinė Aprika. Nors burai vietomis ir pergali silpnes anglų dalis, vienok kad anglus isz savo šalies iszguitu, nėra vilties. Burai dabar ren-

kasi į Middleburg, 125 mylių nuo Pretorijos, į rytus, palei gelžkelį isz Pretorijos į Lorenzo-Marques. Anglai nuo Pretorijos seka paskui burus į Middleburg. Gen. Bulleris jau susivienijo su Roberto pajiegoms Pretorijai ir dabar ang-lai galės geriaus apsaugoti savo kelius susineszimo nuo burų perkirtimo. Gen. Botha pas Roodeval iszardęs gelžkelį ir sugavęs į 700 anglų pasitraukę į rytus be jokio nuokricio. Robertas pasiuntė gen. Hamilton'ą vyti burus, kuris prakisęs 100 vyrų toliaus nesivijo. Oranijai prezidentas Stein esąs su 8000 burų ir taikosi perkirsti gelžkelį. Ar ilgai galės burai Oranijai laikytis, nežine, nes anglams sutraukus daugiaus kariaunos jie vis neatsilaikys. Jie gali tik alsinti anglus.

Burai dabar savo viltį stato ant tasyinių Azijai ir vakarinėje bei siaurinėje Aprikoje, kur reikalaujamos vėl daugybės kariaunos. Ką Anglija mano apie tai, nežine. Gal ji rods iszsizadėti tulų kolonijų vakarinėje ir siaurinėje Aprikoje, kad nenusileisti burams. Jeigu Anglija priversta butu savo pajiegas isz pietinės Aprikos perkelti į Aziją ir rytines Indijas, tada burams butu lengviaus pergalėti anglus.

Vakarinėje Aprikoje Ashantų maisztai plečiasi vis labiaus. Mieste Kumasi tapęs užmusztas angliszkas gubernatoriūs. Maisztininkų esant į 20,000 gerai apsiginklavusių. Ginklus Aschantams pristato prancuzai isz aplinkinių kolonijų. Anglija be 15,000 kareivių negal nei pasirodyti priesz Aschantus.

Rytinė Azija. Kuomi tolyn tuom pasilankymai Kinuose eina prastyn. Europos vieszpatystės ir Japonija buvo pasiryžę į Pekiną nusiūsti daugiaus kariaunos apsergėjimui savo pasiuntinių kaipo ir žmo-

nių, vienok Kinų valdzia tam pasiprieszino pastatydama ant miesto pylimų 100,000 kareivių su naujausiomis kanuolėmis. Pekine visi europiečiai pasislėpę pasiuntinių namuose ir juos sergsti nuo kiniečių užpuolimo. Keletas szimtų kareivių, kuriuos pasisekė į Pekiną nugabenti. Mieste tapę iszdeginti visi krikščionių namai ir net užmusztas Vokietijos pasiuntinys. Europos pasiuntiniams tapę užginta telegramais siūsti žinias savo valdzioms. Esant iszardytiems gelžkeliams, vieszpatysčių kariauna pėsczioms traukia į Pekiną. 7000 maskolių su 24 kanuolėmis yra visai jau arti Pekino.

Prie boxerių arba maisztininkų partijos priklausą 4 milijonai kiniečių, kuriems simpatizuoja ir kariauna. Isz provincijos Shanghai tapę iszsiūsta į Pekiną 10,000 kariaunos, kuri kelyje visa perėjo į maisztininkų pusę. Gelžkeliai isz visų szalių į Pekiną yra iszardyti ir nuo Takų linija, kurią europėjiszka kariauna norėjo pataisyti, maisztininkų tapusi isz naujo užimta.

Europos vieszpatystės dabar siunczia kuomi daugiaus kariaunos ir kariszkų laivų į Kinų pakrantes kad galėtu lygiai svėrti priesz maskolius. Maskolija turi daugiaus kariaunos Kinuose ir didelį zopostą Port Arthure, lyg kad butu žinojusi reikalą. Maskolija net pasisiulė Kinų valdziai, kad ji viena suvaldytė maisztininkus, bet kokį atsakymą gavo, nežine. Vienok kad Maskolija svarbiausę rolę loszia, nėra abejonės, nes jau ir Kinų ciosorienė yra maskolių globoje.

Politikieriai pranaszauja neiszvengtią tarptautiszką karę, kurios pradzia dabar yra Kinuose jau. Maisztininkai yra jau užmuszė ar užmusz dar gana daug visokių europiečių, o valdzios reika-

laudamos už juos nemažo atlyginimo tarp savęs susipesz dėl geresnio kšnio Kinų szalies. Teip Japonija ir Prancuzija jau apreiszke, kad juodvi, pavieniu, nedaleis, idant kuri vieszpatystė losztų svarbesnę rolę už kitas, ir Japonija jau pasiskyrė sau vieną isz trijų provincijų, ir reikalauja tik Kinų valdzios patvirtinimo. Tą patį darys ir kitos vieszpatystės ir greitai gali delto užsidegti nesutikimai. — Be mažo ko nesusimuszė prancuzai su anglais jau už vieną lokomotyvą mieste Tientsine. Vieni ir antri norėjo tąją lokomotyvą pasisavinti, o ji dar priguli gelžkelio kompanijai.

Paskiausios žinios pranesza, kad visos vieszpatystės apskelbė Kinams karę ir iszvien jau bombardavojo Takų tvirtynę. Kinai nelaukiamai pradėjo muszį su Europos kariauna ir užmuszė: anglą 1, vokiečius 3, maskolių 16 ir vieną prancuzą; suzeistų yra viso 57. Takų upėje kiniečiai su torpėdomis nuskandino du angliszku kanuoliniu laivu. Dabar Europos vieszpatystės siunczia kariszkus laivus ir žemės kariauną tukstancziais į Kinus. Prie Pekino nieks negal priėti nei žinių nuo pasiuntinių gauti. Labai gal buti, kad kiniečiai nužudys Europos pasiuntinius bei visus krikščionis Pekine.

Dalis darbu.

Racine, Wis. Czionai sudegė dviraczių pabirkas firmos „Wisconsin Wheel Works“. Iszkados pasidarė ant \$160,000.

Mellen, Wis. Perkunas įtrenkė į skurų dirbtuvę kuri iki pamatų nudegė. Darbo neteko 900 darbininkų. Iszkados pasidarė ant \$300,000.

Joliet, Ill. Illinois Steel Co. pradėjo dirbti ir 300 darbininkų gavo darbą.

St. Johns, N. F. Kasyklų Belle Island sustraikavo visi darbininkai.

Chicago, Ill. 3000 darbininkų dekoratorių sustraikavo iš simpatijos sustraikavo namų statytojų, reikalaujami 10 ct. pakėlimo dienos algos.

Sayre, Pa. Czion sustraikavo 60 pezkurių pirm trijų sanvaiczių Lehigh Valley geležkelio, kur kompanija parsigabeno kitus, kur dabar teipgi sustraikavo reikalaujami pakėlimo algų.

Detroit, Mich. Czionai buvo susivažiavimas formų dirbėjų prie geležies iszdarbių, kad reikalauti pakėlimo algos nuo \$2,50 ant \$2,75 ant dienos.

Scranton, Pa. Kasykluose Mt. Pleasant po 3 mėn. straiko vėl pradėjo dirbti. Kompanija susitaikė su darbininkais.

Caperton, W. Va. Firma Chapman Coal & Coke Co. parengė czion naujas kasyklas ir deginimo kokso pezczius, kur gaus darbą į 1000 darbininkų.

St. Joseph, Mo. Szitoje apielinkėje surasti tapo nauji anglių plotai 7 pėdų storumo.

Newburg, Ohio. American Steel & Wire Co. tapo uždaryta ant nepaskirto laiko dėlei perdidelio isztekliaus iszdarbių ir 500 darbininkų neteko darbo.

Pittsburg, Pa. Panhandle Iron Co. pertraukė darbą ant 2 mėn. dėlei reikalingų pataisų. Po pataisymo gaus darbą dar 600 darbininkų daugiau.

Homestead, Pa. Carnegie geležies liejinyčiose po užbaigimo reikalingų pataisų vėl pradėjo dirbti.

St. Louis, Mo. Straikas strytkarių darbininkų tęsi tolyn su kraujo praliejimais ir myriais. Laike 31 dienos straiko tapo užszauta ar už-

muszta 12 žmonių, 75 paszauti yra, 167 suzeisti kitokiais buzdais, 8 vaikai tapė užszauti, du iszėjo isz proto. Straikieriai algose nužudė apie \$500,000; kiek nužudė strytkarių kompanija nežine dar. Pirkliai straiko dėlei nužudė į 22 milijonu dol. Straikierių yra 4000 ir tiek jau policijantų visokio menciaus. Laike straiko tapė sumuszta 76 karai. O kur dar galas?

Fall River, Mass. Vietiniai darbininkai keta įsteigti savo medvilnės iszdirbimų pabirką.

Clarksburg, W. Va. Pittsburg Glass Co. užpirko czionai didelį plotą žemės, kur statys stiklo liejinyčią.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Minersville, Pa. Kaip po liudnos nakties tamsumo brėkszta linksmas spindulėlis szviesos, ryto mete, teip lygiai ir mūsų lietuviszkoji nuvargintoji tauta, brėkszta rodos stebuklingai pajudindama kožno savo sąnario ar sanarės jausmus, link didesnio jos pakėlimo. Apsigarsindamos sziuomi raszteliu neturime užmierį tautiečiams ir tautiečiams pasigirti, kad ve, ir mes jau augsztokai pakopėme tautiszkuose darbuose! Visiszkaik ne, vien tik tai su džiaugsmo aszaromis pripazįstame savę laimingomis tuomi, kad ir mus tie tautiszki stebuklai pajudindami patraukė eilėna veikiančios dėl labo mūsų nuvargintos tėvynės Lietuvos.

Taigi 6 dieną Gegužio 1900 m. sutvėrėme draugystę po vardu „Lietuvos Seserys“ ant szijų iszlygų: įsiraszymas 25 ct. o paskui kas mėnesis po 10 centų ant tautiszkių reikalų. Szis mūsų nutarimas nuo 6 dienos Gegužio trauksis per tris mėnesius, o paskui bus mokestis įstojančioms nuo metų zinoma biskį brangesnis. Todėlgi garbios tautie-

tės geidziančios pastoti sąnarėms mūsų draugystės, teiksitės ateiti pirmą nedėdienį kiekvieno mėnesio ant Marazo salės, 6 adyną po pietų. Uždėdamos mūsų draugystę turėjome szią mislį: nors dar mes silpnos augsztesniuose nuomonaviuose, bet tikėjome si kad turėsime daugel parėmėjų užmanytaime veikale, bet kiteip pasirodė ant pirmo laipsnio mūsų truso. Pirmiausiai mūsų klebonas, kun. Kaminskas, pradėjo sznairuoti; ant antro mūsų susirinkimo bene tik tai per jo paties pakurstymą, kada buvome suėję ant salės, armija lietuviszkių vaikų apstoję mėtė akmenais į sienas salės. Nežinia ką mislyjo su tuomi, gal tai dėl gazdinimo mus, ar gal ant mūsų apjuoko?

Bet mes kaip jau esame patyrę isz praeitės, kad koznas mūsų tautiečių geras užmanyimas turėjo persilaužti per erszkečius, teip ir mes ant kliučių nepaisydamos laikysimės abelno pulkėlo dirbanczių tautiszkaik. Taigi pirmyn Minersvillietės! *Komitetas.*

Brooklyn, N. Y. Pribuvusi nesenei į Brooklyną atsilankiau ant lietuvių, tujų mūsų vyrų, susirinkimo su prakalboms ir pasilinksminimu. Nors lietuvių czionai yra labai daug apsigyvenusių, bet žmoniszkaik pasielgiančių yra labai mažas skaitlius. Jeigu isz teip didelio skaitliaus vyrų yra mažai apszviestiesnių ir žmoniszkaikus pasielgiančių, tai ko ir reikalauti nuo moterių? Moters czion nieku prakilnesniu neužsiima. Užmink joms apie tautos reikalus arba skurdų gyvenimą jų paczių ir darbininkų, tai iszgirsi „bedievė“, „szliuptarnė“ ir neszinkis skubei laukan, jeigu atėjus neprisidėsi prie jų kompanijos. Lietuvoje mūsų moters, o ir merginos, jokių prakilnesnių siekių nepažino;

ukės darbais budamos visados užimtos neturėjo kada, nė kur, nė nuo ko ką patirti; atėję czion pritapė negeras kaimynkas ir prijunko gerti alų su degtine, o žmogui prijunkus prie tų nuodyjančių, viską gerą, gėralų, apie nieką nerūpi. Lietuvoje jos nemokėjo ir nepažino jokių prakilnesnių, bet už tai nei girtavimų bei neprideranczių kalbų nežinojo. Czionai neturėdamos ką veikti neiszsimano kaip praleisti laiką, nors darbszti moteriszke darbo niekad nestokuoja, bet pamilusios girtavimą laiko visados turi per pilnai, nors namas panaszus į tvartą. Tuomi nesakau kad visos tokios. Yra ir gerų. Svetimtaucziai dėlto turi pilną tiesą mus pavadinti žemiausio laipsnio gyvunais. Pažvelgkime į vokiečių moteris, į jų suorganizuotas spēkas. Jos turi daugelį visokių pamoklingų draugyszių, kur praleidžia atliekamą laiką su nauda; jos turi netiktai tautiszkas draugystes sutvėrę, bet ir pagalbines, net labdaringas, apie ką, mislyju, mūsų moters dar nė nesapnavo.

Kituose miesteliuose ir mūsų moters nėra tokiomis kaip Brooklynė. Tėmydama isz laikraszczių suskaicziau jau 9 draugystes pagalbines tai tautiszkas. Taigi laikas butu ir mūsų Brooklynno moterims keltis isz letargiszko miego ir nelaukti Mykolo užtriubijimo. Argi nebūtų mums geriausia, jeigu turėtu mėm savo moterių draugystę, savo sueigą, kur apszvarstytu mėm kas kas gera ir kas negera. Nesiszalintumėm tada ir nuo tautiszkių darbų, susirinkimų ir prakalbų, nes tautos reikalai ne menkiaus turi rūpėti ir mums, moterims, už vyrus. Mes prisidėdamos prie abelnų mūsų siekių greicziaus pirmyn pakopsime auklėdamos jaunąją gentkartę tautiszkoje pakraipoje. Dėlto atiszaukiu į apszviestiesnes Brook-

lyno moteris ir abelnai visas, kad sutvertumėm draugystę ir eitumėm keliu, kuriuomi turėtumėm jau senai beinančios buti. Susirinkdamos į draugystę nes nepastosimė be dievėms nei kitokioms ir tas neužkenks mūsų turtui, nes ant alaus išleidžiame daug daugiau. Susirizsus mums į draugystę, pasimokinsime viena nuo kitos visokių gerų darbų, žinių ir rodų, užsipelnysimė didelę meilę ir guodone nuo mūsų vyrų, ir jie vietoje ištrukti iš namų, noriai pasiliks namie, kada mes mokėsime juos užbovyti ir apie visokius reikalus klausimus išsriszkti. Musų merginoms tokios draugystės neatbutinai reikalingos. Teko man nuo tulų prakilnesnių vaikinių girdėti pasiguodimą ant merginų už visokį nemokslumą, dėlko ir nevedanti, nors mergina išveido ir labai patinka. Sako geriaus nevedus gyventi, negu apsvesti su tamsia, nemokinta mergina. Taigi prakilnesni vaikinai yra pasiryžę viengungiais gyvenimą pabaigti, negu turėti nemokslę paczią po szonu. Jie yra prisiziurėję į tokių apsvedusių gyvenimą, ir asz jiems ne padyvyju. Musų merginos negaudamos augsztesnės kliasos vyrų turi apsvest su žemesne kliasos ir tuomi apsvunkina tik savo gyvenimą, bet paczios tam kaltos.

Lietuvė.

Glen Lyon, Pa. Prie vietinės parapijos per vien prieguli lietuviai ir lenkai, vienok kun. yra lenkas ir lietuviszkai ne moka. Ant 23 ir 24 Balandžio užsakė, kad bus kunigų talka ir kad visi atliktu išpažintį, o tarp talkininkų bus ir lietuvis, kuris 24 d. po niszparų pasakys lietuviszką pamoslą. Ant lietuviszko pamokslo susirinko visi lietuviai ir lyg ant dyvų nebuvo nei niszparo nei lietuviszko pamokslo. Ant szventoriaus

susirinko į 300 žmonių o bažnyčia vis užrakinta. Tame tarpe atėjo ant szventoriaus vietinis kun. ir persipraszė, kad litvinai ant jo nepyktu už lietuviszką pamoslą, kurio jau nebus, nes kun. Dielininkaitis susirgęs ir turės net namon važiuoti. Žmonės supykę išvaikszečiojo. Bet sztai nuo ko kun. D. susirgo. Stegmayerio alaus išvežiotojas atvežė pirm talkos 12 skrynučių (288 bonkas) alaus. Apie kitką nepatyrė. Daugelis lietuvių pas mus neatliko velykinės. *Buvęs ant niszparo.*

Coaldale, Pa. Lietuvių czionai yra apie 11 šeimynų; pavienių bus dusyk tiek. Naujai atvykusiam žmoniszkėnis darbas yra sunku gaut. Darbininko mokestis ant virszaus \$1,00; kurie dirba kasyklose [kalnakasiai] gauna po \$1,85 ct. Brėkeriai dirba tiktai po 8 val. per dieną ir kalnakasiai negauna gana karų; tulą dieną užtenka 2 ar 3 valandų darbo. Retą dieną pasitaiko, kad ne pertrauktų darbo.

Vietiniai lietuviai geresnių laikraszečių neskaito, per tai ir reikalų tautos nepažįsta, neatskiri gero nuo pikto. Dū lietuviai užlaiko karciziamas, bet savęs lietuviskais neprisipažįsta. Jeigu save už lietuvis skaitytusi, tai bent kokį ir lietuviszką laikrasztį skaitytu.

Teipgi praneszu broliams lietuviams, kad nekeliatūmėt į Franklin Furnace, N. J. darbo įesztkoti, nes ten be deszimtinės darbo negausite, o kad ir gausit, tai sunkų ir su menka alga; reik dirbt 10 valandų už \$1,40; darbas priekasimo rudos yra daug sunkesnis, negu prie anglių. Vienok nuo 1 Berzelio ir ten darbai apstojo, nes per 100 darbininkų atstatė. *K. Rutkauckas.*

Chicago, Ill. 29 Balandžio zinomasis pastorius M. Ketu-

rakaitis laikė dievamaldystą lietuviams protestonams vokiszkoje protestoniszkoje bažnyčioje, tarp 14 ir Union st. Ant rytojaus, 1 d. Gegužio, buvo protestonų susirinkimas reikale draugystės, ant kurio tai susirinkimo ir pastorius buvo dalyvas; mums rodėsi savo patrijotizkumu giriamas pastorius [kartais jis apie tai iszsitarė] dabar tulą pamokimą mūsų neiszmanėliams suteiks, bet kur tau. Ant tulų protestonų noro, idant daugiau [fanatikų] draugų pritrauktų, likosi įvestą teip, kad koznas butų geras protestonas, kad „Dievo žodžio troksztu“, į „bažnytėlę eitų“, ant ko reikią pastorių tankiai parsivezdinti. Pastorius su noru pristojė idant teip sudarytų, nes lietuviai protestonai atėję į szią valnybės žemę esą visai atszalę nuo tikėjimo (į kunigą) ir ne gana meldziasi, ne gana aukų duoda ir tt., už ką turės kentėti baisiausias koravones, o jų turtai visi sudegsę dienoje sudo. Dėlto jis ir tam tikrus įstatūs padavadyjo, kur dar jis reikalauja, idant liet. protestonai szale dr-tės mėnesinių mokeszių 50 ct., dar jam ypaczią 25 ct. mokėtu, taigi po 75 ct. kas mėnesis, nežiurint ant to, kad jam atvažiavus už kelią užmoka ir dar nuo kolektų, vestuvių ir einanczių prie išpažinties surrenka kelias deszimtis pelno, o kurių lietuviszkam kunigui buvo gana iki sziol. Apie protestonų draugystę tiek reik paminėti, kad liet. protestonai ne labai skubinasi prie jos prisidėti. Net ir tą dieną, kada pats Keturakaitis buvo, lietuvių protestonų susirinko ne mažai, o vos 2 prisiraszė. Apie lietuviszkus reikalus ir kas yra lietuviai, pastorius visai neminėjo. *S. K.*

Glen Carbon, Ill. Nėperseinei tarp vietinių liet. buvo pesztynės, už ką tapo 2 lietuviai į

kalėjimą ant nakvynės uždaryti bet tokiuose mažuose miesteliuose ir kalėjimai yra daug silpniaus padaryti, toki kaip Lietuvoj' kiauistaldziai; dėl to mūsų tautiečiai duris iszvertę pabėgo, nes nenorėjo baudos užsimokėti. Darbai eina nesmarkiai, o norintis gauti darbą turi užmokėti \$50,00 įstojimo į uniją; kiteip nepriima. *S.*

Cleveland, Ohio. Paėmus kokį nebuk lietuviszką laikrasztį, daugiausiai vis randame mūsų tautiečius atsižymėjant peiktiniais darbais ir žeminant mūsų tautą akise svetimauczių.

Randasi, teisybė, ir pas mus tokių nieksų, kurie savo pasielgimais arba darbais mus žemina; bet turėdamas linksmesnį ką praneszi, užtylėsiu anuos.

Po įsikunyjimo „Tėvynės Myl. Draugystės“, mūsų mieste atsirado tiktai vienas, p. N. Olszinskas, katras jos mierius už naudingus pripažinęs prie jos prisiraszė ir pradėjo trisztis apie uždėjimą kuopos. Per jo nenuilstantį darbsztumą, tas darbas gana gerai jam sekėsi, o labiausiai nuo praėjusių naujų metų; iki Berzelio mėn. jau buvo 15 draugų, ir tada ant 3-ios dienos minėto mėnesio buvo suszauktas susirinkimas ant St. Clair gatvės po N. 825 p. N. Olszinsko svetainėje su mieriu uždėti kuopą ir iszrinkti virszininkus.

Atidarius minėtą susirinkimą kaipo pirmiausias draugas ir organizatorius tos kuopos p. Olszinskas paaiszkino „T. M. D.“ mierius ragindamas kuomi daugiausiai tą draugystę szelpti kaipo naudingiausia pakėlime mūsų tautos ir literaturos. Jam pakalbėjus prisiraszė tuojaus 9 nauji šnarijai, užsimokėdami pilnai metinę mokesztį, ir tada prasidėjo rinkimas virszininkų. Kuopos prezidentu likosi iszrink-

tas p. N. Olszinskas, sekretorium V. Dagilaitis, o kaip įstatai rodo, kad ir kasieriaus reikia, tojo mes dar nerinkom dėl kėblumo draugystės ir mus paczių. Po iszvinkimo vyriausybės tapo iszvalintos visiems draugams knygutės: „Keistutis“ ir „Lenkai ir Lietuviai“. Susirinkimas atsibuvo labai dailei, kas matyti isz pristojimo 9 naujų sanarių; beveik visi prisiraszė, kurie tik ant to susirinkimo atsilankė.

Mūsų kuopoje dabar skaitosi 24 draugai. Tikimės, jog nuo dabar mūsų kuopa dar greičiaus pradės augti, nes yra dar gana gerų tėvynainių, kurie supratę mierius „T. M. D.“ ne atsisakys jos szelpti. Kuopos raszt. V. Dagilaitis.

Gilberton, Pa. Norint tikiu, kad mano padavimas ne padarys jokios atmainos ant moterių gilbertoniečių, vienok negaliu iszkęst neraszęs. Moteriszkė, kuri yra iszauklėtoja jaunosios gentkartės, ant katros padedam visą savo viltį atgijime mūsų tautos, augindama savo kudikius, pagal privalumą, turi iszauklėti tėvyniszkoje dyasėje, kurie iszaugę butų tikrais tėvynės mylėtojais, nes ant jų vien yra užsilaikymas mūsų tautos. Mūsų moters vis dar laikosi senovės pramanymu, girdi: jug isz mokslo duonos ne valgysi, ir jis esąs visai nereikalingas. Laikas augszcziausias moterims susiprasti, kad jau praėjo tie laikai ne sugryžtinai, kur moters užsiimdavo vien tik puodo reikalais. Dabar jau kita gadynė atėjo. Sziaudien visame apszviestame sviete moters stoja ant lygių ir vieny sanlygų su vyrais. Bet mūsų miestelio moters labai toli dar ne tik nuo vyrų, bet ir nuo kitų miestų lietuviszkų moterių, kurios turi jau sutvėrę draugystes tai tautiszkas, tai pagalbos. Dau-

gumas reik sakyti, mūsų moterių nieku kitu ne užsiima, kaip tik girtuokliavimu, ir teip iszsitobulino tame užsiėmime, kad jau pasiekę net augszcziausį laiptą. Ne tik ką vyrai muszasi, bet pas mus ir moters jiems ne apsileidžia. Ant vieno moterių suėjimo iki patuszтино bertainį alaus, tai klegėjo garsiausiais balsais ir ant pabaigos baliaus susimuszė (su aliniu stiklu viena kitai visą grožybę sukulė kad daktaras turėjo lopyt), ant to riksmo atėjo policijantas ir butu kaltinikė patekus į lakupą nuo ko ją iszvadavo vienas karcziamninkas užstatydamis kauciją. Bet czia nepabaiga: apsiskundė pas skvajerį kur bus prova vieny moterių lietuvių. Tas viskas dėjosi nedėlios dieną kada buvo pilnos gatvės žmonių.

Vaikai tųjų motinų girtuoklių, toji mūsų jaunoji genkartė, ta mūsų viltis, nudriskė, basi po gatves bėgioja, visi purvini, net gailu ant jų žiūrėti, kad dėl tėvų girtuoklių tokį skurdą turi skursti ir teip užauginti jie yra prapuolę dėl mūsų tautos bei tampa apsunkinimu žmonijos. Tėvai senatvėje nuo jų laimės nematys. Sziek tiek paauginę, vieton mokslo, leidžia į darbą; toksai sunus arba duktė be mokslo užauginti ne guodos savo tėvų, bet aptars juos, kad neszvietė jų, ir iszsziadės savo tėvų, kaip nevertu tojo vardo.

Nėra kalbos apie kitų tautų moteris, bet ir mūsų apszviestotos moters suprato, kad jos yra pamatu žmonijos, kad ateitė remiasi ant jų, kokią jos iszauklės jaunąją gentkartę. Ju mieriu yra ateitei suteikti didvyrius ir kiltas moteris, kurie turės iszliuosuoti žmoniją isz dabartinio despotiszko ir kapitalistiszko jungo. Už taigi kviečiu moteris ir merginas mūsų miestelio nepasilikti užpakalyje kitų miestų moterių darbuose, kurių mie-

ris yra vienytis draugystėse, mokintis užlaikyti sveikatą namuose, auginti vaikus sveikais ir duoti jiems pagal iszgalę mokslą. Jus moters ir merginos kurios regite teip žemai nupuolusę garbę mūsų moterių ir atjauciat tėvyniszką meilę, vienykitės ir riszkitės į draugystę, kuri pakels jusų ir visos tautos garbę.

A. Ilgunas.

Westville, Ill. Mūsų miestelio lietuviai isz tikrųjų gali buti priskaitomi prie pirmuolių. Isz lietuviszkų kolionijų Amerikoi neatrasite lietuvių tiek nuveikusių dėl tėvynės ir savo labo, kaip kad Westvillės lietuviai yra nuveikę ir teip trumpame laike. Pirmasis mūsų žingsnis buvo, sutvėrimas „T. M. Dr.“ kuopos, su kuria galim pasigirti, kad bus didžiausia tarp lietuvių Amerikoi. Antrasis žingsnis yra sutvėrimas socialiszko kluubo, turinczio per 80 draugų. Dabargi susitvėrė kooperatyviszka draugystė su kapitalu \$2,500, kas tapo sudėta ant akcių po \$10,00. Kooperatyviszka draugystė įsteigė pardavinyczią po vardu „Lithuanian Cooperative Co.“ ir jau pardavinejame ką turime; arti už \$1000,00 parduota jau. Mes ketame mūsų pardavinyczią aprupinti su visokiais daiktai: valgomų daiktų, mėsinyczią, rubų vyriszky ir moteriszky, avalinės ir net karcziamą, kad galėtumėm užganėdinti visus žmonių reikalavimus. Tuomi tarpu mus trukdo bedarbė; szitoje apielinkeje apstojo pilnai dirbę ir dirba tiktai po dvi dieni per sanvaitę. Nors bedarbė nemažai mus gaisziņa, bet vis neteip, kaip mūsų biznieriai. Mat jie mūsų kooperatyviszkoje draugystėje lyg savo smertį pamatė. Mes jiems nepadyvijame, nes jie susidraugavojimo ir draugveikimo naudos nesupranta. Ant pa-

ardymo mūsų kooperatyviszkos draugystės jie nieko nesigailėjo, net akcionierius atkalbinėjo, buk jie sudėję pinigų padarys kelis turtingais, o patys vis bus beturcziais. Vienok broliai darbininkai nepaisykime ant jų visokių iszmisliojimų, o varykime savo užmanytą darbą pirmyn. Jug mūsų biznieriai dar niekur nebuvo paragintojais arba pirmutiniais ~~prie~~ jeib kokių prakilnesnių siekių. Jie turėdami poą szimtų dolerių ir užsidėję karcziamą, laukia ~~ta~~ tai isztroszkusių ir czion pabaiga jų viso mierio. O pažiurėkime broliai ką mums kasztuoja jų iszlaikymas per vienus metus? Westvilleje yra 10 lietuviszkų karcziamų ir jos tik už laisnius, kiekviena po \$500,00, užmoka \$5,000; randos už namus moka ne mažiau kaip po \$25,00 ant mėnesio, kur per metus pasidaro \$3,000. Dabar dar turime iszdėti nors po \$250 ant karcziamninko pragyvenimo per metus, tai sykiu mums tasai užlaikymas tos deszimties karcziamninkų per metus kasztuoja \$10,500. Dabargi įsteigkime visi vieną gerą visuomėniszką karcziamą ir joje gerkime, o pamatysime kiek mums atliks. Už laisnius užmokėsime \$500, dviem darbininkams [bartenderiams] po \$400, už namus ir tegul \$400 užmokėsime. Taigi sykiu mums vienos visuomėniszkos karcziamos užlaikymas ant metų kasztuos \$1,700; ant kitų reikalingų daiktų tegul iszleisime \$300, tai su \$2000 užlaikysime gerą karcziamą, o \$8,500, sakysime, bus pelno. Su tiek pinigų mes galėsime padauginti pardavinius mūsų pardavinyczioje ir pigiaus pardavinėti, bei suszelpti ir tautiszkus reikalus. Taigi broliai darbininkai kiek galėdami tverkite visur panašias draugystes, o bent iszdalies pasigerins mūsų buvis.

Sutveriant pirma mažas, pasikiaus pasirupinsime apie didesnes kooperacijas, įsteigsime krautuves didesniuose miestuose ir nereikalausime visokių tarpininkų, permokėdami už visokius daiktus, ir nauda bus mums patiems, o ne svetimtauciams ir žydams. Mes pasitikime, kad mūsų draugystė turės didelį nuosizmį trumpą laiką. Dėlto broliai nemiegokime, bet tverkimės prie szito darbo, kas tik gyvas.

Kas norėtu iš tautiečių iš kitur prigulėti prie mūsų drangystės, tai gal atsiszaukti ant szito adreso:

Lithuanian Cooperative Co.
Westville, Ill.

M. Dervinis, sekr.

Baltimore, Md. Kokis tai liudnas ir sunkus jausmas apima lietuviszką žmogų mylintį savo tėvynę, kada jis prisizuri, kas darosi kitur, o kas Lietuvoje ir su lietuviais. Visur matomai ir atspirtingai vedasi imtynės už ateitę, už gerovę.

Ten nuo gentkarczių gentkarczių yra atiduodamas syki ant visada užkariautos tiesos ir dasigavimai. Išz metų į metas, tai greičiausiai tai lėčiausiai, žmonija vis artinasi prie geresnės ateitės, prie abelnos laimės. Tik tai Lietuvoje viskas tyku, viskas kaip ir numirę. Teip pat dedasi ir su lietuviais Baltimoreje. — Keli metai atgal, kada jie per nenuilstantį veikimą Dr. J. Szliupo tapo prikelti išz letargiszko miego ir be paliovos prie meilės tėvynės žadinami, reikaluose tautiszkuose ir valnamanybėje augsztai buvo pakilę ir atsizymėję, bet nebutekė vadovo-pilioriaus, į trumpą laiką teip nusilpnėjo, kad netik ką nieko naujo nenuveikė bet ir viską, kas buvo veikama, apleido ir pasidalino į tris skyrius. Į pirmąjį skaitlingiausiajį skyrių priguli dievocziai. Žinoma dievoczių

užduotis: apart kitokių blogų pasielgimų, pecziais surėmus atlaikyt karcziamas turbut nuo pargriuvimo, jose arba namuose be miosos gert, musztis, rėsztavotis ir mokėt bausmę, ar pripildyt kalėjimą. Skyrius antrasis susideda išz pusbedievių, kurie kunigų melagystėmis netiki tik dėlto, kad kun. tik pinigų reikalauja, bet pasielgimuose mažai ką apsilėidžia su dievocziais. Abudu tie skyriai [išzskiriant tik tai kelioliką ypatų] jokių pamokinančių laikraszczių, kol gyvavo „Bažnyčios Tarnas“ ir Baczkaucko „Saulė“ kurie sėja tik tai melagystes ir neapkantą žmonijoje, teipgi jokių moksliszku knygų, nes kaito; apie apszvietą, tautisz kas bei darbininkiszkas draugystes, nė girdėt nenori ir prie to juos raginančius pravardziuoja szliupiniais, valkatomis, bedieviais ir tt. Trečiasis gi skyrius — tai karsztieji tėvynainiai—valnamaniai, kurie paaukavę spēkas vien tik labai tėvynės ir reikalams darbininkiszkiems, su vilezia gerovės, žadina, prikalba ir stengiasi baltimoriečius susvienyt, bet kad jų skaitlius tik ant pirsztų skaitomas, už tai per daugybę prieszų nuo szeszzių jau metų neturime nė susirinkimų, nė susivienijimų, nė draugyszzių kaip tautiszku teip ir darbininkiszku. Bro liai Baltimoriečiai! ar ne gėda mums ir ar ilgai teip pasiliksime tautiszka be jausmų? Prabuskime ir kelkimės išz teip ilgo miego ir susivieniję vėl pradėkime darbą — darbą tautiszka ir darbininkiszka. Paveizdą susivienijimo ir vienokio susipratimo turime išz ligių mums—burų. Tie gatavi numirt iki paskutiniai ypatai, atlaikydami tik tai politikiszkas tiesas ir laisvę. Ne tik jaunuomenė, bet ir moters ir seneliai ėmėsi už ginklų ir neatbodami ant to, kad pati galiausiajį vieszpatystė siun-

czia kariumenę szimtais tuktanczių, ta saujalė laisvės mylėtojų kariauja—ir kariauja narsiai ir drąsiai. Patys apgalai persitikrina, kad jie tik tai tada apgalės burus, kada juos išznaikins. Ir burai išz tikro pražus, o nepasiduos. Dėlko? Dėlto kad jie žmonės o ne vergai! Jie kariauja už savo neprigulmystę, už tiesas, už laisvę! O kas gi darosi pas mus? Maskolius caras, kaip draskantis krokodilius, apziųjęs mus tėvynę, kremta kaip įmanydamas: atėmė mus tiesas, laisvę ir spaudą; virszininkaut stato vagius—burliokus; žmoniją slėgia dideleis neiszgalimais mokescziais ir tamsybe, tėvynainius, skelbiančius apszvietą ir tiesą, apkaustęs geležimis siuoczia Siberijon ir ten atiduoda visokiomis kankynėmis, išz ko tie garbus mus vadovai, žvaigždės tėvynės, mirszta dienose žydėjimo, dienose jaunystės, norint nusilpnėję fiziszka, bet ramus ir linksmi, kad už tėvynę, už laisvę gali kentėti; bet kokis gi liudnumas mums, kad jie pasiszventę ir dirbę visomis pajiegomis labai mūsų ir tėvynės, nesitikėtai žiauriai suimti, apkaustyti ir kėsdami badą, baigia savo vargingą gyvenimą kaliniuse, arba ir visai ne Lietuvoje, kurią visais jausmais numylėjo, tik tai szalyje nesitikėtoje, neramioje, nelaimingoje. Už tai gi bro liai matydami tokias tironybes, pameskime karcziamas, kuriose daug o daug pinigų, sveikatos ir išz minties sudėjimo ir užsipelnėme nieko daugiau kaip tik panieką; neklausykime tų melagių kurie szaukia prie Dievo, o patys į jį netiki, pardavinėja dangų, o patys jo nenori apturėt, vieton platinimo apszvietos, kaip įmanydami mus nuo jos gina, kvailina ir tamsina; pameskime vienpusystes, nes teip pasilikdami ant ilgiaus, tapsime pirmarankiais vergais: caro,

kapitolo ir skriaudėjų, susipraskime kuomi mes esame ir kuomi but turime; vienykimės tautiszka ir darbininkiszka, mokinkimės skaitydami gerus laikraszczius ir moksliszkas knygas ir visomis pajiegomis kariaukime priesz mus prispaudėjus. Ne ginklu turime kariaut ale išz moczia ir tvirtu susivienijimu, ir kada visi vienoje mislyje, vienam supratime ir tvirtame susivienijime stosime priesz carą ir vienu balsu szauksime „atiduok mums kas mūsų“, be abejonės tą apturėsime. Vienykimės mokinkimės bro liai, nes vienybėje, moksle ir darbe yra pergalė norint stipriausio prieszo.

I. Perkunas.

Musu kankintinio vargai.

1899 m. 18 Ruggjuczio nuvykau į Sziaulius (Kauno red.), kame mokinaus, kaipo szvedas nuo dvejų metų ir laiks nuo laiko pristatydavau knygų ir laikraszczių. Atvažiavęs atradau arkirėjų atvažiavusį, kurs ant 6 valandos po pietų išzvažiavo į Vieksznius. 6 val. nuvykau ant stotės pažiurėti, ar bus lietuvių ant išzleidimo to svezcio. Daugiau žmonių ne buvo, kaip paprastai sulaukiant trukį, išz ko tai labai linksmu buvo ant szirdies, regint, kad mano trusas nenuėjo ant nieko. Bet tas linksmumas toj pat dienoje pavirto į nuliudimą dasizinojus, kad Eketis sėdi už geležinių grotų mieste U., išz kur buvo telegramas, o ne ėsant manęs Sziauliuos tapo sugražintas atgal. Zandarai spendė spanstus ant manęs ir sekė pėdoms. Matydamas szunį sekantį pėdoms, vaikszcziójau iki 12 val. nakties gatvėmis miesto, aplankiau arbatnamius ir porą mokintojų gimnazijos. Sznelis—zandaras stipsojo susitraukęs užkampyje namų 4 sykius,

bet nieko nepeszė, nes nėi vieno isz siauliszkių lietuvių neaplankiau nėi su vienu nevaikszciojau, o pagaliaus praeinantiems nusidaviau jų nematęs ir nė kepurės ne kilsterėjau.

19 Rugpjucio p. N. N. turėjo iszvažiuoti į Vilnių ir iszvežti 73 egz. knygų ir laikraszczių, kuriuos asz atnesziau ant stotės 6 val. isz ryto. Bet nelaimė, kad jau ir czia beinojė apie manę isz vakaryksczcio apsilankymo. Po jėji mo į stotę prisiplakė žandaras Tizskovskis su yvairiais klausimais, ant kurių atsakiau trumpai ir atsitraukiau nuo ne laukiamo draugo, kurs turėjęs užmanymą perveizėti mano daiktus. Atsitraukus man nuo daiktų pradėjo juos spaudyti, norėdamas patirti, kas yra ryszyje, bet negalėjo įspėti, nes knygos buvo suvyniotos pirmu į drobulę, paskui į kaldrą, o ant galo į neperlyjamą sermėgą, teip jog rodės, kad nėi pats biesas — Szieviakovas, rotmistras Sziaulių žandarų, negalėjo įspėti czia esant knygoms. Vienok Tizskovskis neatstojo iki atėjimo trukio nuo to ryszio, ant kurio gulėjo smuikas su paraszu A. P. Atėjus trukiui iszėjo isz 1 kliasos ir atsistojoties durimis jos ant platformos. Pasidarius sumiszimui pasiėmiau smuiką, o ryszį paliečiau neszėjui įneszti į vagoną. Žandaras Tizskovskis, įleidęs manę į vagoną, paszaukė parubežinį sargą (kareivį) ir pristatė prie ryszio, liepdamas suturėti, kas jį jims (nesz). Regėdamas, kas czia dedas, nuėjau į gspadą apszyczstyti. Praslinkus 3 valandoms, atena 2 žandarai, Konskis ir vyresnysis juodbarzdis, kurio pravardės nebatmenu (ar gi siauliszkiei nepasirupins jo darbus svietui praneszti?), į gspadą ir aresztavoja manę. Nuvedę ant stotės rado ryszį prie kurio asz nepriszpažinau.

Nežiurėdami ant to žandarai iszardė jį ir atradę knygas ir laikraszczius skaitliuje 73 egz. vedė manę į rasztinyczią geležinkelio žandarų. Atminti reik, kad žandarai dalinasi į dvi dali: geležinkelio ir miestinę, kurie turi savo virszininkus nuo vieni antrų neprigulinczius. Virszininkas neraszė ant manęs raporto, kad parubežinis sargas suturėjo ir jog pats atradęs tą ryszį ir turįs pristatyti savo perdėtiniui, o Tizskovskis tvirtino, jog jis rado ir jam pavedė daboti; neszėjas akivaizdoje stotės virszininko Žekelio mano ypatos nepripažino, bet parodė augesnį žmogų ir ryszį kurio asz nebuvau turėjęs. Atsitraukus virszininkams žandarai susitarę paginė kareivį (rubežinį sargą), o manę nutarabanyjo į rasztinyczią miesto žandarų, kur atrado raportą, paraszytą ant manęs mėnesyje Balandžio 1899 m.; kas jį raszė ir kada nedasižinojau, nes argumentai ir parodymai liudininkų nebuvo man iszreikszi isz mylistos vedėjo tyrimo Szieviakovo, rotmistro Telszių ir Sziaulių apskriczių miestinių žandarų, kurs gyvena Sziauliuose ant vietos Siemionovo.

Ant pamato to raporto tapo sustatytas protokolas ir nutarimas sėdėti už grotų iki pabaigos tyrimų, dyvinas daiktas, kad pirmų paraszė nutarimą užrakinti kalinyje, o paskui klausinėjo liudininkų ir darė kratą mano gspadoj.

Kratydami rado: 1] drobulę, tokio pat audeklo, kaip prie knygų; 2] popierą [dublikatą] ant 9 pudų 30 svarų sunkumo obuolių, siųstų isz Liepojaus į Panevėžį, ant kokios ten ypatos, kurios asz neesmu regėjęs nėi girdėjęs; tą dublikatą gavau nuo vienos ypatos ant stotės dėl paveiklo kaip reikia raszyt dublikatą; 3] suraszą knygų ne priezvingų valdžiai, ant 9 rublių, kuris buvo raszytas ne mano

ranka; 4] rasztus reikalingus dėl gyvenimo k. t. pasportą, bilietą, apie atbuvimą kariūmenės, metriką, paliudyjimą isz valseziaus, jog neesmu buvęs už nieką sudo baustas ir pradinės mokyklos užbaigimo paliudyjimą. Statant protokolą ant atrasto ryszio Szieviakovas neparodė, jog mane suėmė gspadoj, bet stacziai paraszė užturėtas ant stotės Jonas Gadeikis su knygomis, jų atsisakė, o Žekelio parodymą nepriėmė, nes perdėtinis ir Konskis, tuojaus pasakė kad jis yra katalikas ir merkęs akimis, kad neszėjas nepripažintu, jog asz jam pavedžiau įneszti; liudininkų mano neprisiėmė, kurie rodė, kad tas ryszys yra ne mano.

Žandarai Tizskovskis ir Konskis parodė, kad mane matę karidoriuj, stotės neszant tą ryszį ir smuiką, o isz kur asz jį gavau ar atsinesziau, ar kitam kam padėjau neszti daiktus, isz kurių jis galėjo buti, to neparodė. Asz parodžiau, kad 18 Rugpjucio par daviau smuiką Staponui, gyvenancziam Radvyliszkyje, kurį vieni vadin' Neszokoczium, o kiti Masalskiu, buk esąs kriksztytas po kryžium, per tat vieni vadina po tėvo, o kiti po motinos. Ant stotės atėjau jį iszleisti ir atnesziau smuiką, kur teipgi ant stotės atvažiavo jo draugas su vežimu ryszių ir pintinių, skaitliuj apie 7-8 ką jam prasanzt apsiėmiau suneszti į vagoną, o vienas neapgalėdamas paprasziau neszėją ir gavęs 50 kapeikų atsiveikinau su Staponu ir padėkavojęs už dovanas parėjau namon; o keno tas ryszys buvo, negaliu pasakyti, nes Staponas pirm manęs atėjo ir nežinau, koki jo daiktai buvo, o jo draugo daiktų nebuvo kada sudėti, nes jau buvo paduota antras varpelis ir buvo reikalas skubėti neszti, o nežiopsoti. Drobulę pirkau nuo vienos žydelkos, pažysta-

mos Staponui. Suraszą padavė, kaip gromatą Kaz. Žvinklis dėl vienos yra tos, kuri iszvažiavo isz Sziaulių į Ameriką, o kada parvažiavau pas Žvinklį, radau jį mirusį ir dėlto pasiliko tas laiszkas mano kiszeniuje. Gspadinė ir draugai drapanų atrastų gspadoje nepripažino, dėlto jų parodymą neraszė į protokolą. Dar Sz. statė kokį ten „Aktotkritija“ kurio įtalpa buvo užslėpta nuo manęs. Su kratymu ir raszymu formaliszkių popierų Szieviakovas sugaiszė 6 valandas, per kurias rodės nužemintas ir tai kur užduodamas klausimus ir paaiskindamas mano busentį gyvenimą kalinyje. Vakarop du žandarai nuvedė manę į kalinį, kame prabuvau iki 22 Gruodžio 1899 m. Klausinėjimais tęsėsi iki 25 Spalnio, kuriems pasibaigus padaviau praszymą Szieviakovui, kad iszleistu isz kalėjimo ant parankos, ar po prieziurės policijos; praszymas buvo nusiųstas perdėtiniui žandarų Kauno rėdybos, kur likosi be pasekmės. Nuo 25 Spalnio iki 3 Gruodžio byla buvo pas prokurorą Vilniaus palatos, o paskui pateko Ministrui Teisybės. Kurs apsigriebęs mano praszymą prie bilos paliepė mane paleisti isz kalinio. 22 Gruodžio Szieviakovas iszgavęs paraszą, kad negyvensiu Sziaur vakariniamė Kraszte [Lietuvoj], Kurliandijos rėdyboje ir Rygoje iki pabaigos bilos, iszdavė įsakymą iszsiųsti mane į Revelį, Estlandijos rėdyboi. 23 Gruodžio gavau rasztą isz Sziaulių policijos, kad daleista yra man valnam kelianti į Revelį. Bet kur tau žemaitis klausys gudų įsakymo? Prisiartinant kalėdoms reik vykti į savo tėviszkę ir pasirodyti, kad teb esmiu gyvas ir valnas, kad kiti nenusigastų, neatstotų nuo darbo. Parvykęs į Nevoczius palinksminau tėvus, gentis ir draugas, o per szventę nuvy-

kęs į Mosiedį negalėjau atsi-
džiaugti iš mosiediszių mei-
lės, kurią daugumas išreiszke
kviesdami ant vaiszių. Pra-
buves mosiedisziuose 3 die-
nas leidausi į kelią; Rygoje ir
Dorpate ilsėjau po dieną.
Nuvykęs į Revelį rasztą atida-
viau policijai, o per 7 dienas
jieszkodamas gaspados turė-
jau nakvoti vieszbucziuose nes
sunku yra gauti gaspadą prie
gyventojų to miesto, neturint
pasporto, o rasztas išduotas
nuo policmeisterio neparodė
už ką esmi czia atgintas.
Diena ne metu atradau vargą
regėjusę giminę lenkų, kame
prabuvau iki 21 Vasario 1900
m. Kasdieną reikėjo lankyti
pas pristovą [asesorių] Bach-
tiejeva, o žandarai sekiojo pė-
domis. Girdėdamas apie liuo-
sybę gyventojų Amerikos už-
simaniau vykti į Ameriką ir
mokintis. Padaviau praszy-
mą pristavui, kad jis išsisto-
rotų daleidimą man persikelti
į Liepojų ar Marianopolį, kas
likosi be pasekmės. Nedėliai

praslinkus nuo atsakymo pa-
daviau antrą praszymą žanda-
rų virszininkui Estlandijos
rėdybos, praszydamas daleidi-
mo persikelti į Kastromą ar
Astrachan. 16 Vasario gavau
daleidimą persikelti į Kastro-
mą, ir 21 Vasario gavęs iš
policijos rasztą, iszkeliavau į
Kastromą, bet keliaudamas į
Kastromą atvažiavau į Ameri-
ką ir įstojau į antrą kliasą
gimnazijos, esancios prie se-
minarijos mieste Detroit, Mich.

Czia atrandu rupesni, jog
ne galėsiu savo kasztu užbaig-
ti mokslą iš priezasties pigu-
mo maskolijos pinigų. Per
tai su giliausiu nusizeminimu
meldžiu Detroito lietuvijų, kad
laike vasaros parupintu man
darbą, o lietuvijų kunigų ar
kurs iš jų būtų teip malonus
stotisi aprūpintoju ir szelpėju
dėl manęs. Su guodone

Jonas Gadeikis.

P. S. Žinias apie mano gy-
venimą galima gauti nuo p.
Vaiszganto „Tėvynės Sargo“
redakcijai.

Atskaita.

Užrubežinio Susivienijimo Social-demokratų lietuvijų kas
link padarytų įeigų ir iszeigų laike 1899 m. užrubežyje.

Į e i g a .

Apturėta už parduotus rasztus Liet. Soc. Dem. Partijos:	
Nuo A. Lie-vio isz Waterbury'o	dol. 2 — fr. 10,30
„ Bog-sio	„ 1 — „ 5,15
„ Dav-tisio Chicago	„ 3 ¹⁰ — „ 17,50
„ J. Jas-sio Pittsburge	„ 8
„ Lau-sio Afrikoje (Transvaale)	„ 12,20
„ J-sio	„ 1 — „ 5,15
„ Stal-kos	„ 1 — „ 5,10
„ Ad. Pr-nato Galicijoje	„ 6,26
„ A. Ilg-so Gilbertone	„ 1 ²⁵ — „ 6,40
„ Dr. J. Sz-so	„ 2 — „ 10. 86,06.

S a n a r i ų u ž m o k e s t i s .

Draug. J. du sykiu po 3 fl.	12,43
„ M.	3,50
„ Ž.	3 18,93
Pelnyta nuo liet. balius Z-che	169,20
Apturėta surinktų laike skaitymų referatų Szveicarijoj ir Prancuzijoje: miestuose Z-che	28
„ G. L. ir B.	90
„ P.	8,40
„ Z. ir X.	20 146,40

Viso labo fr. 420,60

I s z e i g a .

Atspaudimas knygutės „W kwestyi taktyki i organizacyi“, Paryžiuje	fr. 247,20
Įduota p. T. už gabenimą iszleistų rasztų L. S. D. P. į tėvynę	50,00
Iszraszymas soc. laikraszczių	6,75
Gegužinis atsiszaukimas 1899 m. ir jo siuntinėjimas	18
Žigunės kasztai už laiszkus Amerikon ir Anglijon	15,45
Liekantieji žigunės kasztai ir hektografo	80,20
Paliko	3

Viso labo fr. 420,60

Sekanczioms ypatoms, gyvenanczioms Amerikoj ar Afri-
koj, pasiliecame skolingais, nės negalėjome joms prisiųsti to
visko, ką mūsų buvo maldavę:

M. Dau-tisiui Chicagoj	fr. 9,50 apie 2 dol.
A. Ilg-nasui Gilbertone	„ 2,50 „ ½ „
Lau-tisiui Afrikoje	„ 5,00 „ 1 „
A. Liet-viui Waterbury	„ 3,00 „ ½ „

Jeigu guodojami viengencziai neatsiszauks prie mūsų, kas
link gražinimo jiems skolės, tai mes palaikysime tuos pini-
gus, jiems prigulinczius, kaip paaukautus „Susivienijimui“
ant jo reikalų.

Pasilieka mums kalti už pasiųstus jiems rasztus:

J. Bag-szis Sheboygan	fr. 2,30 apie ½ dol.
J. Mel-ku Afrikoje(Transvaale)	„ 11,00 „ 2 „
ir kiti.	

Užkviecziamo visus tuos gerbtinus viengenczius, kuriems
liko pasiųsti iszleidimai Liet. S. D. Partijos, prisiųsti mums,
ką jie yra isiskolinę.

Ypatoms, kurios suteikia mūsų „Susivienijimui“ ar tai
pinigiszkus paaukavimus, ar gelbėjo mus darbuose, ar paga-
liaus iszreiszke mums savo prielankumą, sziuomi siuncziamo
nuo savęs szirdingą aczių.

„Lietuviszkas darbininkas“ su iszėjusiu No. 3 pasibaigė
beiszėjęs. „Aidas Lietuvos Darb. Gyv.“ nuo sekanczio No. 4
pasirodys neperiodiszikai. Iszleistus rasztus Lietuv. Soc. Dem.
Partijos galima gauti, raszant ant sekanczio adreso:

Herrn Otto Lang

Hegibach str. 22 Zuerich (Schweiz)

Nuo vardo Užrub. Susiv. Social-dem. lietuvijų.

A. Lietuwis.

Isz visur.

Maskolijoi tapęs susektas
maisztininkų didelis suokalbis.
Odesoi tapė suaresztavota nuo
slaptos policijos 76 ypatos,
Kievoje 18, Varszavoje 29.
Suaresztavotiejie buk buvę suo-
kalbininkais su suaresztuotai-
seis pirm dviejų mėnesių, kur
Petrapilėje 200 o Varszavoje
100 ypatų suaresztavojo.

Vokietijos vidurinių reikalų

ministeris užgynė valdinin-
kams perkeitimą zydiszkų pra-
vardzių ant vokiszky. Vie-
nok lenkiszkas pavardes ir vie-
tas, teipgi ir lietuviszkas, varu
verczia į vokiszkas.

Australijoi į miestą Cool-
gardie vanduo ateina dudomis
30 colių storio per 328 anglisz-
kas myles ir kasdien gal at-
bėgti 5,000,000 gorczijų van-
dens.

Angis darbininku judėjimo Lietuvoje.

(Tęsa.)

Tokių partijų, įgijusių tėvynėje ar užrubežyje tam tikras organizacijas galima skaityti tris. Kiekviena iš jų tur savo laikraszczius, išleidimas ir platinimas kurių ir grupuoja szias atskyrias partijas. Tarp szių partijų vyriausia yra „Lietuviszka tautiszka partija“, kaip tai valdzia ją apskelbe, kuri grupuoja aplink save įvairiausios parvos inteligenciją ir aprupina reikalus ukininkų. Pagal pakraipą yra tai radikaliszkaidemokratiszka partija, kuri reikalauja gražinimo lietuviams spaudos, įvedimo lietuviszkos kalbos į mokslaines, sudus ir t.t. ir skelbia reikalingumą lietuviams pilnos politiszkos liuosybės tolesniam kulturiszkam augiui tautos. Kokiu budu lietuviai gali įgauti tą geistiną liuosybę, tą liuosą Lietuvą, ji to neaiszkina, skelbdama vien tik reikalingumą visokiariopo priesztaravimo valdziai ir velydama reikalauti visko, kas sziandien gali ir yra naudingu dėlei Lietuvos. Vienu žodziu, yra tai partija reformatiszka, kuri stengiasi įgyti visokius pagerinimus, pasiremmdama vien tik ant dabartinių sąlygų visuomeniszko surėdymo. Ji neužsiima kritika dabartinio visuomenės surėdymo, kaip tai daro partija socialistiszka, ji remiasi ne ant darbininkų luomos, kuri viena tik gali suteikti pilną liuosybę ir lygybę kiekvienam sąnariui visuomenės, bet ant buržuazinių luomų, kaip tai ant tos placzios inteligencijos, ant ukininkų ir visokių smulkių amatninkų, norėdama jiems suteikti sziandien geresnį buvį. Toksai buvis yra galimas tiktai įgijus placzias tiesas politiszko buvio dėlei ko ana ir kvieczia tas luomas į kovą su valdzia už savo geresnį buvį. Laikraszcziiais szios partijos yra „Varpas“ iszeinantis jau 12-ti metai kas mėnesį, paskirtas reikalams lietuviszkos inteligencijos ir „Ukininkas“, kuris iszeina jau 11-ti metai paskirtas reikalams Lietuvos ukininkystės. Tame laikraszczyje telpa visokie pamokinimai kas link vedimo ukės o teip-gi ir visokia korespondencija, kuri iszparodo kovą ukininkų ar tai su visokiais valdzios užmauniais, ar tai su lenkyste, kuri yra skelbiama bažnycziose ir t.t. Abudu szie laikraszcziiai gina lietuviszką kalbą, abelnai lietuvestę ar tai priesz norą mas-

kolių vyriausybės „aprusinti“ ar tai priesz užsilikusius da norus lenkų „sulenkuoti“ nekuriuos sluoksnius mūsų tautieczyų. Tokiu budu czia apsireiszkia tvirtas jų pamatas tautiszkas, todėl jai ir prilygsta szis vardas.

Tokios beveik pakraipos laikosi ir dvasiszkiijos laikraszcztys „Tėvynės Sargas“ su žymiausiu atskyrumu, juog visus sziuos klausimus ji risza su katalikybe. Persekiojimas katalikiszko tikėjimo — tai pamatas jos buvio, persekiojimai lietuviszkų rasztų, užginimas spaudos ir visi kiti įvairiausi užmanymai valdzios — tai priemazga, kuri da padidino jos antivaldinę pakraipą. Paturi tą laikrasztį labiausiai jauni kunigai, iszėjusieje isz tarpo sodieczyų ir patys nujautę, kas reikalinga tautai. Kas link visokių reikalavimų, tai ji iszrodo daug ramesnė, negu priminta augszcziiaus partija, ir pasitiki ant savo luomos, isz dalies ant ponijos ir tvirtesnių ukininkų ir zemvaldžių. Galima sakyti, juog ant kiek radikaliszkaidemokratiszka yra labiaus palinkusi prie revoliucijinių partijų, ant tiek dvasiszkiijos partija glaužiasi prie įtyn konservatiszkų partijų, kurios užsiganėdina ne tik dabartiniu visuomeniszku, bet ir politiszku padėjimu.

Kas link socialdemokratiszkos partijos, veikimas kurios liko surisztas su darbininkų judėjimu — iszparodyti augį kurio ir yra mus sziandienė užduotis, — tai ji skiriasi nuo szių dviejų partijų kaip pagal savo galutinius mierius, teip ir pagal savo spēkas, ant kurių ji pasitiki, kariaudama už savo siekius. Ji skelbia netik reikalingumą politiszkos laisvės Lietuvai, bet ir neatbutinumą permaintyti visą visuomeniszką szių dienų tvarką, kuri remiasi ant nuglemžimo didesnės dalies visuomenės — darbininkų į amžiną vargą. Ji garsina neatbutinumą iszliuosuoti darbininką, kaip ir visą visuomenę nuo kapitalistiszkos tvarkos ir pasiekti socialistiszką surėdymą, kame nebus eksploatacijos triuso. Viena luoma, ant kurios ji remiasi, tai darbininkai, tas proletarijatas, kuris nėra užganėdintas dabartiniu surėdymu. Tai-gi kova už geresnį szio proletarijato buvį, už supratimą naujų siekių visuomenės, kuriuos gali atlikti tiktai proletarijatas, pasilieka užduotimi socialdemokratiszkos partijos. Žinoma, platinimui szių siekių reikalinga ir-gi liuosybė, todėl ir

szie partija stato neatbutinu siekiu įgijimą politiszkos liuosybės. Kadan-gi ji nesutinka visai su dabartiniu kapitalistiszku surėdymu ir stengiasi jį permaintyti ant kito, todėl szie partija gali buti skaitoma vien tik revoliucijine placziausioje prasmėje szio žodzio.

Priminsime da keletą žodžių apie Prusų lietuvius. Tautiszkas susipratimas czion da silpnas; jis pasirodo tarp smulkių sodieczyų ir amatninkų, reikalavimai kurių neina toliaus konservativų partijos. Tarp darbininkų, kurie dažniausia vienyjai su vokiecziais, czion mažai tautiszko susipratimo; priegtam czion nėra inteligencijos, kuri mokėtų iszreikshti ir pastatyti reikalavimus įvairių luomų. Kas link judėjimo lietuvių iszeivių Amerikoje ar Anglijoje, tai jų raszliava mažai teturi įtekmės Lietuvoje. Su mažoms atmainomis jie ir-gi skiriasi į tas tris partijas, kokias regime ir pacioje Lietuvoje. —

II.

Kuomet atsirado Lietuvos darbininkų judėjimas, koki jų apsireiszkę reikalavimai ir prieszai — va tai klausimai, ant kurių norėtume, ant kiek tai sziandien galima, duoti atsakymą.

Mūsų Lietuva yra tai krasztas zemdarbystės; ukiszka pramonė yra tai užsiėmimas daugumo lietuvių. Mes regime czion gana apscziai visokių dvarponių — lenkų ar sulenkėjusių lietuvių, maskolių, vokieczyų, — rankose kurių pasilieka daugumas mūsų žemės, o teipgi mažus ir didžius kaimus, kame darbuojasi sodiecziai dažnai ant visai menkų gabalų žemės; kaip kur regime deszimtininkus ir viensėdzius, tarp kurių randasi jau visai biedni „grintelninkai“. Visi jie primigę aria ir iszdirba szią žemę, kuri nuo senų seniausia buvo jų penėtoja. Po nupuolimui baudziavos, kuomet daugumui, bet ne visiems, pateko į savastį sziekios ar tokios dubos, kiekvienas su didesniu da arszumu kilnojo savo žemę, kad tik daugiau grudo iszgauti. O szio grudo, szių javų kaskart daugiau reikejo, nės reikėjo ir už žemę, gautą nuo ponų, mokėti ir kaskart pradėjo atsirasti daugiau kitų mokeszių, paveizdan valstijoje, ir kitų iszdavimų, atlikimui kurių vis buvo reikalingi pinigai. Pinigus-gi buvo galima gauti tik už javus. Ant didesnės da szių

(Toliaus bus.)

LATVIU TAUTA,

KITAKART IR ŠIADIEN.

PARASĖ
JONAS SLIUPAS, M. D.

(Tąsa)

Dėl atminties 19 dienos vasario jis vardan Mokslis Latvių pulkelio apskelbė 1873 m. konkursą (po 150 rubl. didelį) dėl parašymo populiariškai 1) fizikos, ir 2) kultūriškos geographijos (drauge su kosmographija). 1888 m. išėjo jo guldymas su parašomis „Stahsts par Igora kaņa eju“, ir 1891 m. „Patriotišku dseešmu wahzelite“ (aukšteli.) Apart to jis trisėsi apdirbti „Dsintbuhšchanas atzelschana Baltijas gubernas“, bet to darbo neužbaigė.

Sugyvenimo Šlesiū Andrius buvo širdingas, jautrus ir juokdaringas vyras.

24. Kristjahnis Kalniņš (1847–85).

Kristjahnis Kalniņš.

Kožna tauta kažname laikmetyje turi gabius vyrus, kurie savo dvasės spendimais augščiau išsiškėlia už savo tautiečius, ir tokiu budu pastoja anų vadovais, taip baltose, kaip tamsiose dienose gyvenimo. Tokiu vyru tarp Latvių buvo ir Krišjahnis Kalniņš, kurs rods trumpai gyvendamas, tačiau atlikęs yra sėkmės pilnus darbus.

Kalniņš gimė 1847 m. Kurše, Dėrpelių Mehmėlės pagaste; pradinį mokslą įgyjo Bauskės aprinkio mokslainėje ir Jelgavos gymnazijoje, ir išdavęs egzaminą iš trečios realinės gymnazijos Moskvoje, jis įstojo į Moskvos universitetą mokintis tiesų mokslą. Cion 1872 m. pa baigęs studijas, jis Rygoje apsibuvo už advokatą ir ėmė gaivų dalyvumą darbuose Latweeschu Beedribos, kuri buvo įsteigta 1868 m. Veikiai jis pastoja žinomas plačiai publikai, ir Latvių Beedriboje įgyjo tokį įsitikėjimą, kad jau 1875 m. toji įkėlė jį į pirmsėdžius.

Dabar tai ištikrųjų prasidėjo Kalninio darbai ant tėvniškos dirvos. Latviai tikrai ką buvo pakirdę iš dvasiško miego, ir nedaug darbininkų teturėjo. Daugumas, mat, mokytesnių Latvių dar tebskaitė savo tautą už mažai garbingą, ir netikėjo, bau žiamionys įstengs įimti žymią vietą tarpe kitų tautų; kiti vėl nebuvo dar supratę tos teisybės, kad tikrą apšvietimą galima yra pasiekti tikrai globojant motynos kalbą, ir tą apšvietimą skleidžiant tarpe pačių žmonių. Syki savo kelią apsirinkęs, K. Kalniņš, ėjo juomi su persitikrinimu, kad pildo šventą uždavinį, kada trisiasį ant tautos labo.

Kad 1875 m. K. Kalniņš pastoja Latweeschu Beedribos pirmsėdžiu, Latviam netik parėjo imtiesi su pavydunais, bet jų pačių tarpe buvo kilę smarkus vaidai, kurie, Latweeschu Beedriboje pasikėlę, pasklido po visą Latviją, ir Latvių apšvietunija pasidalino į dvi partiji. Kalniņš savo darbštumu

tuos vaidus apmalšino ir inteligenciją vėl suvienijo dėl darbavimosi ant tautos labo, maldydamas asabiškus ginčus, o nukreipdamas akį ant pačios lietos.

Kaipo raštininkas Kalniņš yra visai mažai žinomas, — jis mat buvo karėivis darbu, o ne raštu. Rods randame jo raštų „Balt. Wehstnesyje“, ir tai dar iš studentystos laikų, bet vėliaus jo visą laiką užėmė jo amatas ir pastangos ant tautos dirvos. Jis yra laikęs daugybę kalbų, bet nedaugelis jų tapė atspausdinta. Kalbėtojas, Kalniņš buvo galingas, jis įgrobė širdis klausytojų savo nuo širdies plaukiančiais žodžiais: jis dagiai užstavinėjo principus, netik savųjų tarpe, bet taipgi tarpe apkariautojų Latvių dvasės jis nevienam akis atidarė. Todėl jis įgyjo paguodoną net tarpe vokiečių, besistengdamas, Latvių tautą pastatyti ant augštesnio stovenės laipsnio, kaip liudyja, „Rig. Zeitung“, „Ztg. fuer Stadt und Land“. Latviai gi patys sako, kad Kalniņš „buvo Latvių tautai autoritetu, kelio rodytoju, ir tą savo šventą uždavinį išpildė rusėiai ir stropiai ir Latvių tauta su padėkavone tai pripažįsta, dručiai prie jo laikydamosi ir neklausydama viltavylių, kurie ją norėjo nuvesti ant šuntakių, pražutyn; juk nuardyti, išpustyti yra lengvi lieta, bet ką naujo pagaminti, pagaminus išlaikyti sveikai ir parėdkiai, tas yra sunku, to jeib kas neįstengia“. Kalninio visas gyvatos mieris buvo: atmetus asabiškus skirtumus triustiesi ir triustiesi dėl labo tautos; žinoma, iki tokia dvasė užsiliks, tauta išplauks, žaliuos ir kupliuos.

25. Krogsemju Mikus (Auseklis) (1850–79).

Krogsemis gimė 1850 m. Ungurspils Šihpolose, miškuose; prasimokinęs parapijų mokslainėje, jis 1868 m. įstojo į Valkų parapijos mokintojų seminariją ir baigė kursą 1871 m. Sitoje „Zimsos seminarijoje“ budamas, jau jis pamėgo Latvių literatūrą, nors toji menkutė tebuvo. Subuvo Vidžiamyje 3 metus (Jaunpeebalgoj, Zehsiuose, Leelwahrdeje ir Rygoje), prie mokslainių besitriusdamas, tačiau neužmiršo nei apie savo tautos darbus, ir 1873 m. išėjo iš spaudos „Dsejas no Ausekla“. Tos dainelės rado didelį atgarsulį širdyse Latvių, nės tautiškos nuomonės buvo tautiškais žodžiais išteiktos, kaip ana:

Ka Daugawa waıda, un bangas ka krahz!

Ka Staburags ašaras rauda!

Norėdamas savo kalbą ištobulinti, jis įpačiai Leelwahrdeje rinko ir krovė „wezu laušču tehlu“: dainas, teikas, pasakas ir parunas tai nuo žmonių, tai nuo mokytinių. Auseklis nesykį po tėvynę keliavo, idant pažinti savo kraštą ir žmonių nuomonės. Vieną kartą jis atkako į Rygą, sučėdyjęs 200 rublių, ketindamas leistiesi į kelionę po tėviją. Prie jo prisidraugino tulas Latvys, kurs nudavė esąs poetu ir taipgi žadąs keliauti po tėviją su mieriu pažinties žmonių ir krašto. Tad abudu susidraugavo, ir apsigyveno viename viešbutyje. Bet koks buvo Auseklio dyvas, kad vieną rytmetį, pakilęs iš

Krogsemis-Auseklis.

patalo, nerado namie nei savo draugo, nei-gi makio su savo piningais! Draugas buvo išdumęs, pavogdamas užėdytus Auseklio piningėlius! Sunkiai, mat, nesykį atsieina patrijotams triustiesi dėl savo žmonių gerovės. . . .

1874 m. Auseklis traukė į Peterburgą, kur du metu dirbo angliškoje mokslainėje, ir pastaru du metu Maijo ir Wiedemanno privatiškoje gymnazijoje. Peterburge jis rado pulką Latvių, ir įpatingai susidraugino su Jurjanu Andreju ir Baumanu Kahrliu. Cion begyvendamas, jis suvyjo 12 „Osolu waiñagi“ ant kapų garsiems tautos vyrams, ką ketino išleisti žuolų lapais iškaišytoje knygutėje, bet neišdavė. 1876 m. jis ėmėsi išleisti „Paidagogišku gada grahmatu“, prieg tam užbaigė antrą dalį savų dainų, išguldė novelę „Lihdumneeks“ ir sutaisė geroką kalendorių „Baltijas gruntneeku, šaimneeku, pagastu waldibu Kalendars 1879 gadam“. Daugelis jo raštų randasi išbarstyta po laikraščius.

Auseklis mirė 1879 m. 25 d. sausio. Jo lavoną tautiečiai parvežė į gimtinę ir palaidojo Alojos draudsės kapuose.

Visuose Auseklio raštuose atsispindi meilė tautos. Kaip dainius, Auseklis yra tarp Latvių atsiženklinęs: jis priguli prie plėšimų plėštojų ir kelmų rautojų, prasidedant Latvių krupštumui. Jo visus raštus surinkęs į kruvą išdavė Kaschoku Dahwis, 1888 m., 2 dalyse (Ausekla raksti (Krogsemju Mikus), dsejneeka draugeem un zeenitajcem palihdsot, Kaschoku Dahwa isdoti. Riga, 1888. g.).

26. Weberu Sanderis (1848).

Weberu Sanderis, redak. „Balt. Wehstn.“ ir „Balss“, gimė Ruzavos nuovade, Kurše, 1848 m. 6 d. lapkričio; jo tėvas buvo kamarninku (mehrneeks); jaunystą pergyveno Kahkišų muižėje ar prie Swentasas ir Puhpės jurmalėje. Pirmiausiai dvasę Weberio sujudino Krimo karė, kuri atsigarsėjo net Baltijos pakraščiuose, kur anglai apšaudė tulus uostus ir paėmė rusų laivus; jis nesykį Puhpės jurmalėje regėjo anglų karlaivius vejantiesi laivus, kurie nuo Klaipėdos pirkliavo su Maskolija.

Rusavoj tuomet stovėjo didokos maskolių spėkos, huzarai, kazokai, baškirai, ir pėstininkai. Vakarais pas senį Weberu susirinkdavo vyresninkai, kur šneka kreipėsi apie karę. Sanderis, įsiklausęs, vėliaus motynos klausinėjo, kuri jam pasakojo apie Europos valstijas, Napoleoną I ir apie prancuzmetį Kurše taip-gi apie senus Latvių dievus, kares, gyvenimą. 1856 m. tėvams išėjus į Liepojų gyventi, Sanderis ėmė mokytiesi, pirma privatiškoje mokslainėje, o potam 4-klasinėj aprinkės mokslainėje. Liepojiečiai tuomet sapnavo apie savo didelę ateitę, tikėjosi gelžkelių į Daugupylę ir į Kauną. Linijos tapė izmieruotos, prie to Weberio tėvas dalyvavo; bet tik į 20 metų vėliaus gelžkelius teisvedė. Nykus Liepojaus gelžkelio budavonei, Weberiai traukė į Vilnių ir gavo vietą prancuzų draugystėje, kuri ėmėsi budavoti Peterburgo-Varšavos gelžkelį. Cion Sanderis ėjo metus į vokiečių priebažnytinę mokslainę, ir vienus metus į gymnaziją.

Weberu Sanderis.

Cion Sanderis perleidė linksmius metus, ir susipažinęs su Vilimu Komoru ir Viktoru Liekaševyčiu išgirdo daug ką apie Lietuvių tautą, jos kares su kryževiais ir tutorialais. Buvo tuomsyk lenkmetis. Žmonių dvasė budinosi. Pabaigos maišto W. S. nebuvo liudininku, kadą-gi tėvai jo tuomsyk iškeliavo gyventi į Jelgavą, kur jo tėvas sugrįžo į valdzios tarnystą už vyresnįjį pamierčių.

Jelgavoje Sanderis susipažino su broliais Allunanais Adolfu ir Théodoru, su kuriais jis 1864 m. vasarą perleido drauge Mas-Sesavoje; cion jis Petro Alunano kningyne rado Rutenbergo Baltijos istoriją ir Mirbacho gromatas apie Kuršą. Tokiu budu jis giliaus susipažino su Latvijos ir Lietuvos praeite, ir tai sudrutino jo ateitės triusą. Dabar norėdamas Latvių tautai tarnauti, jis turėjo pasizinti su Latvių kalba nuodugnai. Jis ėmėsi rengti Latvių kalbos gramatiką, ir galiaus Petras Allunanas nukreipė jo atydą ant gramatikos Bielens-teino, kuri parodė bagotumą tos kalbos. Apart to, Allunanų Jurgis ir Swaigsnits („Sehta, daba pasaule“) buvo jam keliarodziu į mokslus ir į poeziją. Pas Allunanus budamas, jis susipažino taip gi su Schlešiu Andriumi, ir drauge su Kalniu Krišjahniu ir Plawereeku Povilu nuo 1866 m. jie grėbėsi tyrinėti Latvių kalbą, ir mėginti ši bei tą rašinėti. Tie pirmi Weberio rašiniai, tarp kurių vienas apie jureivystą atkreipęs buvo Valdemaro akis, patilpo į „Mahjas weesi“. Tuomlaik „Peterb. awises“ liovė-i išėiti, ir todėl nedyvas, kaa jaunikaičiai pasveikino per kn. Brauschveigą valnesnėje dvasėje 1868 m. išduotą „Draugu un Beedri“ kaip dvasės žvaigždę, ir įpatingai ten telpančius raštus Kronvaldo Atis. Kas juos labiausiai sujudino, tai Jelgavoj Latvių teatro name perstatymas pirmą sykį lugos „Mikus“. Tuomet įgyta meilė tautos neišgeso jau nei vėlesniame laike.

1869 m. W. S. baigė mokslus Jelgavos gymnazijoje, kur svetainėje gymnazijos jis laikė vokiškoje kalboj prakalbą apie Kuršo Kugštį Jokubą, nurodydamas ant iškilmės laikų, kad Kuršui prigulėjo kolonijos Afrikoje ir Amerikoje, ir kur Kuršo laivai tuomet pluduro po pasaulės tuomet žinomas jures. Jis taip-gi nurodė ant Valdemaro pastangų pakelti tuomlaik Baltijos nykusią jureivystę. Toji kalba atkreipė ant savęs didoką atydą.

Iš tarpo mokytojų Weberis ipačiai guodojo mokytoją graikų kalbos Cernay ir tikėjimo mokytoją Seesemaną, kurs rupinosi, kad studentai įgytu savistovų pobudį ir ideališką gyvenime pažvalgą.

1870m. Sanderis traukė į Terbatą ir stojo mokintiesi į istoriškai filologišką fakultetą, įpatingai kreipdamas akį ant istorijos. Pristojo prie Kuronijos korporacijos. Bet jam rūpėjo Latvių lietos, ir jis susipažino su Kronvaldu Atiu, kurs tuomet buvo Terbatos mokytojų seminarijoje už mokytoją; Kronvaldo idealizmas ant jo padarė didelę įspaudą. Rudenį 19 rugs. 1870 m. Latviai studentai, Kronwaldas ir kiti Latviai suėjo į kruvą, idant nuspręsti dieną įsteigimo Latvių Beedribos Rygoje, ir cion kalbas laikę, jie nutarė kasnedėl susirinkti ant „Latvių vakarų“ ir ten kuopti Latvių kalbą ir raštininkystę. Nuo to laiko Terbatoj tarp Latvių studentų išdygo savistovė bendrystė, iš kurios 1882 m. iškilo Latvių studentų korporacija „Lettonia“. Neuzilgo savo studijas gi Sanderis traukė į

(Toliaus bus.)

Paryžiuje nuo 15 Balandžio iki 1 Berželio parodą aplankė 118,630 žmonių. 1889 metu, tame pat laike aplankė 111,295 lankytojai.

Vokietijos valdžia palaėjo ant pasilsio policijos virszininką Olbrich isz Kameruno, Aprikoje, ir kada tasai pargrįžo į Vokietiją, tapo suaresztavotas už vagystes ir suklastavimus.

Rytinėse Indijose cholera apima vis platesnius rubežius. Kaira distrikte per 7 dienas numirė 1,330 žmonių. Palampur distrikte laike 3 dienų nuo 1 užaugo net ant 400 mirusieji nuo choleros. Mieste Bombay laike 7 dienų numirė 67. Ligą labiausiai iszplatina vanduo, nes upeliuose, balose kaip ir ežeruose plauja visokias nečystybes serganczių. Valdžia parengė deginimo lavonų įtaisas arba krematorijas, kur visų mirusių cholera lavonus sudegina.

Rytinėse Indijose ant upės Sabormutte viename tvenkinyje skalbė drabužius moters, kuriam pratrūkus prigirė į 30 žmonių; vyrų, moterių ir vaikų.

Konstantinopolyje tapo suaresztavoti 3 apicierai isz sultonono sargybos, pas kuriuos at-rasta planai nuzudymo sultonono.

Sziuomi praneszu gentims bei pažystamiems kad po 5 dienų ligos pasimirė, Gegužio 29 d. 1900 m., mano mylima pati a. a. Ona Marcinkevicziene [po tėvais Zavidzkiute] palikdama mane su trimis kukdikiais nuliudime.

Antanas Marcinkeviczia.
Edwardsville, Pa.

Nuo redakcijos.

Tesimas apie Lietuviską skyritį [parodą] Paryžiuje atėjo per vėlai ir nesuspėjome iszita num. patalpinti. Tilps sekancziame.

Korespondentams: Aczių už rasztus; tilps sekancziuose numeriuose.

Ant pardavimo

Yra visi szejmyniszki rakandai, kaip tai stalai, kedės, lovos, peczius, puodai ir tt. už labai pigią prekę. Dasizinti galima tik tai vakarais nuo 7 val. iki 10.

Ant. Marcinkeviczia
Hill Side Ave.
Edwardsville, Pa.

Pajieszkojimai.

Pajieszkau savo szvogerio Vinco Szalaszzevicziaus, kuris rodos gyvena Minersville, Pa. ir Miko Rutelionio, tetėno, kuris rodos gyvena Duryea, Pa., teipgi ir M. Brazaucko, kuris gyvena Wm. Penn, Shaft, Pa. Asz atkeliavau isz Lietuvos 4 d. Berželio į Plymouth, Pa. ir malonėciau susirasti savo gentainius. Dėlto jieszkomi patys, arba kas isz tautiecių apie juos zinotumete, malonėkite jiems kaip ir mą suteikti žinę, per „Vienybės“ redakciją.

Laukdama žinios lieku su guodone

Kastancija Gurevicziute
isz Igliszkių
Bartninkų parapijos.

Didele Ekursija!

Brooklyno ir New Yorko Lietuviską parapiją dieną 15 Liepos daro pasivažinėjimą (excursion) ant marių. Jau turi nusamdytą puikų laivą, ant kurio gali tilpti 2,500 žmonių. Prie skambėjimo puikios Lietuviskos muzikos ga-

lės szokti ant sykio 200 porų. Bus tai neiszpasakytai gražus ir linksmas pasivažinėjimas, todėl visus lietuvius, idant teiktusi kuoskaitlingiausiai susirinkti, nuoszirdziai užkviecia

Komitetas.

Naujos knygos.

„Vienybės“ redakcijai gaunamos szios naujos knygos:

<i>Idėja ant meszlyno</i>	-10
<i>Trumpa Geometrija</i> [su 147 paveikslais]	-30
<i>Žaibas ir Griaustinis</i> [su paveikslais]	-15
<i>Epiktėto Aforizmai</i>	-15
<i>Apie Joną Gutenbergą</i> [su paveikslais]	-15
<i>Bulvių vaisinimas</i>	-10
<i>Trys pamokslai apie gaspadorystę</i>	-10

„Varpas“

ir

„Ukininkas“

Iszleidžiami Lietuvos apszvietunų kas mėnesis, ant metų kasztuoja po \$1,00. Užsirasant tuodu laikraszcziu, pinigų reikia siųsti ant szito adreso:

Herrn D. Saunius
in Rokaiten
per Neukirch, Ostpr.

Už \$500 in Europa

dėl visų prie lengvo darbo ant Hamburg ir Bremen linijų ir pasażierinių laivų, atsisaukit pas

HENRY J. JACOBS
38 Canal str. NEW YORK

TAMAS PAUKSZTIS

Parduoda Laivakortes

ant visokių kelių (linijų) jurėmis kuomį pigiausiai ir ant drucziausių bei greicziausių laivų. Pinigus persiunczia į visas dalis svieto. Kad pinigai neprapultų ir greitai nueitų į tėvynę, tai siuskite per TAMAS PAUKSZTI
123 N. Main str. PITTSTON, PA.

Teipogi T. Pauksztis užlaiko didelį sztorą visokių valgomų daigtų, dideliām pasirinkime czeverykų, marszkinių ir tt.

Žemlapis Lietuvos ir Latvijos

lietuviszgoje kalboje, atspaustas lotiniszkomis literomis Peterburge, gaunamas pas.

Inžinieriu A. Maciejewski

Neviskis p. n. 111 b. 73.

Prekė 1 rubl. už exempl. su prisiumtimu; imant 10 exempl. 20% rabato.

LIETUVISZKAS KRIAUCZIUS Kaz. Miliszauskas

236 E. Market str. Wilkes-Barre, Pa. Siuva puikiausiai visokius siutus pagal naujausią madą, duoda druta ir gerą materiją ir už pigę prekę.

Teipogį senus ant naujų perdirba. Visi pas savo Tautlotį.

Merginos naudokites,

pajieszkau doros lietuvaitės kuri moka nors kokį darbą, o labiausia siuvimo ir nesenesnė kaip 20 metų.

Teiksis atsisaukti arba savo paveikslą prisiusti ant adreso szikio

Ant. Jeszmanta
24 Meckalf str.
Wilkes-Barre, Pa.

NEREIKE PININGU PRABA DOVANAI PER 30 DIENU.

Mes tikime Jums.

\$9.00 nusipirkte geriausią stuvamą masziną Victor su visais rankiais Gera siuti sunkius ir lengvus siuvinius. Gvarantuojame ant 20 metų. Turime 33 skyrius už visokią prekę. \$120.00 pirkel gražiausią geriausią VICTOR PIANO Gvarantuojame ant 20 metų. Praba dovanai, 24 skyrių, visokią prekę. \$120.00 pirkel pirmos klasos geriausią PIANO. Parduodame visokius muzikaliszkus instrumentus. Katalogą dovanai.

VICTOR MFG. CO. Dept. X. 17, 161-167 Plymouth Pl. CHICAGO, ILL.

ONLY \$5.00

SEND US \$5.00 as a guarantee of good faith and we will send you any fire proof safe by freight, C. O. D., subject to examination. You can examine it at your freight depot and if you find it the equal of any fire proof combination lock iron and steel safe made and about one-third the price charged by others for the same size and grade, pay your freight agent our special factory price and freight charges, less the \$5.00 sent with order; otherwise return it at our expense and we will return your \$5.00. 100-lb. combination lock safes for the home, \$6.95; 200-lb. office and store safes, \$11.95; 500 lbs., \$17.95; 700 lbs., \$21.95; 1000 lbs., \$28.50; 1250 lbs., \$38.50; very large double outside and double inside door safes for large business, factory, jewelry or bank, 50 inches high, 2400 lbs., \$68.75; 68 inches high, 3000 lbs., \$80.75. Freight averages 25 cents per 100 lbs. for 500 miles; for 1000 miles, 40 cents. WHITE FIRE SAFE CATALOGUE and special liberal C. O. D. offer, to SEARS, ROEBUCK & CO. Chicago.

sent with order; otherwise return it at our expense and we will return your \$5.00. 100-lb. combination lock safes for the home, \$6.95; 200-lb. office and store safes, \$11.95; 500 lbs., \$17.95; 700 lbs., \$21.95; 1000 lbs., \$28.50; 1250 lbs., \$38.50; very large double outside and double inside door safes for large business, factory, jewelry or bank, 50 inches high, 2400 lbs., \$68.75; 68 inches high, 3000 lbs., \$80.75. Freight averages 25 cents per 100 lbs. for 500 miles; for 1000 miles, 40 cents. WHITE FIRE SAFE CATALOGUE and special liberal C. O. D. offer, to SEARS, ROEBUCK & CO. Chicago.